

**Робоча навчальна програма з предмета
«Спеціальна технологія»**

Професія: Різьбяр по дереві та бересту

Кваліфікація: 2 розряд

Курс: 1

№ з/п	Тема
1.	Вступ
2.	Технологія обробки деревини. Ручні та електрифіковані інструменти
3.	Види художньої обробки деревини. Види різьби по дереву
4.	Робоче місце різьбяра. Інструменти для різьби по дереву
5.	Геометричне різьблення
6.	Різьба по бересту
7.	Столярні з'єднання і склеювання деревини

Тема 1. Вступ

Навчально-виховні завдання і структура курсу. Ознайомлення з кваліфікаційною характеристикою і програмою спеціальної технології. Застосування матеріалів в залежності від регіону.

Тема 2. Технологія обробки деревини. Ручні та електрифіковані інструменти

Загальні поняття про основи різання деревини. Види механічної обробки деревини. Елементи і геометрія різця, їх значення для якісного різання. Види різання.

Основні операції ручної обробки, їх призначення при виготовленні меблів і різьби по дереву. Розмітка, інструмент для розмітки. Прийоми, послідовність і точність розмітки. Пиляння деревини. Елементи і кути зубців пил. Види, конструкція і призначення ручних пил. Підготовка пил до роботи. Прийоми роботи ручними пилами. Організація робочого місця при пилянні. Стругання деревини. Вимоги до чистоти стругання. Будова рубанка. Інструменти для стругання простих і профільних поверхонь. Прийоми стругання ручними інструментами. Організація робочого місця при струганні. Довбання. Інструменти для довбання. Прийоми довбання і різання стамесками. Свердління. Види свердел. Інструмент для свердління. Прийоми роботи. Шліфування. Циклювання. Призначення операції шліфування. Правила техніки безпеки при роботі ручними інструментами.

Ручні електрифіковані інструменти для обробки деревини: види, призначення, основні елементи конструкцій, прийоми роботи, вимоги безпеки праці.

Тема 3. Види художньої обробки деревини. Види різьби по дереву

Інтарсія. Інкрустація. Маркетрі.

Види різьби по дереву: плосковиїмчаста, плоскорельєфна, рельєфна, прорізна або ажурна, об'ємна або скульптурна, комбінована, домова; їх різновиди, особливості та застосування.

Різьба по бересту.

Тема 4. Робоче місце різьбяра. Інструменти для різьби по дереву

Організація робочого місця різьбяра. Різьбярські інструменти. Стамески, їх види і призначення. Підготовка інструментів до роботи. Правила користування інструментами.

Лабораторно-практична робота

1. Ознайомлення з різальними інструментами, допоміжними інструментами, матеріалами для загострювання і правки стамесок.

Тема 5. Геометричне різьблення

Геометричне тригранно-виїмчасте різьблення. Характер і застосування різьби. Орнамент геометричної різьби. Техніка розмітки композиції орнаменту геометричної різьби.

Інструмент для геометричної різьби. Прийоми виконання геометричної різьби. Організація робочого місця і техніка безпеки.

Тема 6. Різьблення по бересту

Способи заготівлі бересту. Зберігання бересту. Обробка. Робота з берестом. Визначення придатності бересту за якістю і кольором. Інструменти для роботи з берестом. Прийоми художнього різьблення по бересту.

Тема 7. Столярні з'єднання і склеювання деревини

Основні види з'єднань деталей. Призначення і вимоги до з'єднань. Основні кутові кінцеві з'єднання. Основні ящикові з'єднання. Види з'єднань деревини за допомогою шкантив, шурупів, цвяхів, тощо. Склеювання. Режими склеювання. Обладнання для склеювання.

Лабораторно-практична робота

1. Виконання ескізів основних видів з'єднань.

Робоча навчальна програма з предмета «Спеціальна технологія»

Професія: Різьбяр по дереві та бересту

Кваліфікація: 3 розряд

Курс: 2

№ з/п	Тема
1	Плоскорельєфна різьба
2	Опорядження різьби і виробів з дерева
3	Регіональний компонент
4	Технологія різьблення по бересту рисунків середньої складності
5	Токарна обробка деревини

Тема 1. Плоскорельєфна різьба

Види плоскорельєфної різьби. Технологія виконання різьби з підрізним фоном.

Технологія виконання різьби із заоваленим фоном. Технологія виконання плоскорельєфної різьби з вибраним фоном. Кудрінська різьба. Інструменти і матеріали. Правила техніки безпеки при різанні. Застосування плоскорельєфної різьби на виробах.

Тема 2. Опорядження різьби і виробів з дерева

Мета опорядження. Види опорядження. Підготовка поверхні до опорядження. Столярна підготовка поверхні. Шліфування, матеріали і прийоми роботи.

Відбілювання деревини, складники і способи їх нанесення. Тонування деревини. Мета тонування. Приготування розчинів барвників. Способи нанесення розчинів. Грунтування і порозаповнення. Способи приготування розчинів і їх нанесення.

Опорядження воском. Приготування і процес нанесення. Способи нанесення лакофарбових покриттів на поверхню деревини.

Ручні інструменти. Нанесення лаків способом наливу. Нанесення лакофарбових матеріалів розпиленням. Висушування лакофарбових покриттів.

Опорядження нітроцелюлозними лаками. Опорядження олійними лаками. Опорядження емалями і фарбами. Опорядження під метали. Бронзування. Позолота. Матеріали і техніка виконання.

Практичні роботи

1. Підготовка поверхні деревини (виробу) до опорядження.
2. Приготування різних видів опоряджувальних сумішей і їх нанесення на деревину.

Тема 3. Регіональний компонент

Технологія виготовлення виробів і видів з різьби характерних для народних художніх промислів з обробки дерева (бересту), даного регіону.

Тема 4. Технологія різьблення по бересту рисунків середньої складності

Підготовка бересту. Підбір сюжетно-орнаментальних рослинних композицій. Техніка розмітки (нанесення) рисунка. Інструменти. Виконання різьблення.

Тема 5. Токарна обробка деревини

Історія розвитку токарної обробки деревини. Композиція різноманітних форм точених виробів, їх поєднання з різьбленим орнаментуванням.

Токарні верстати. Види токарних патронів. Способи кріплення заготовок. Токарні інструменти для дерева. Прийоми різання на токарному верстаті. Технологічний процес виконання точених виробів. Організація робочого місця і правила техніки безпеки.

Практична робота

1. Прийоми різання на токарному верстаті. Технологічний процес виконання точених виробів.

**Робоча навчальна програма з предмета
«Спеціальна технологія»**

Професія: Різьбяр по дереві та бересту

Кваліфікація: 4 розряд

Курс: 3

№ з/п	Тема
1.	Рельєфна різьба
2.	Техніка копіювання
3.	Прорізна (ажурна різьба)
4.	Реставраційні роботи
5.	Різьба по бересту складних сюжетно-орнаментальних рисунків
6.	Деревообробні верстати та ручні електрифіковані інструменти

Тема 1. Рельєфна різьба

Види рельєфної різьби і її застосування. Барельєфна різьба. Характерні ознаки, застосування, особливості виконання. Горельєфна різьба. Характерні ознаки, застосування, особливості виконання. Рельєфна різьба з вибраним фоном. Техніка виконання рельєфа з фоном. Застосування стамесок різних видів. Правила і методи роботи фасонними стамесками. Стадії технологічного процесу різьби з вибраним фоном.

Рельєфна накладна різьба. Технологічний процес виконання. Композиція. Виготовлення моделі. Матеріали. Підготовка поверхні /заготовки, виробу.

Прийоми і правила різання стамесками. Техніка різьби. Робоче місце, інструмент і обладнання. Правила техніки безпеки при виконанні рельєфної різьби.

Практична робота

1. Складання технологічних карт для операцій виготовлення виробу.

Тема 2. Техніка копіювання

Поняття про копіювання. Завдання і мета копіювання. Послідовність і правила копіювання. Збереження стилю і характеру моделі, що копіюється.

Способи і методи копіювання з орнаментів і гіпсових виробів. Способи зміни масштабу виробів, що копіюються. Способи перенесення розмірів з моделі трьома циркулями.

Правила роботи з пунктир-машиною. Правила постановки маяків. Способи і правила постановки пунктів.

Стадії роботи при копіюванні: груба обробка, тонка проробка, моделювання.

Практична робота

1. Вправи по копіюванню фрагмента рельєфного орнаменту.

Тема 3. Прорізна (ажурна) різьба

Характерні особливості прорізної різьби. Різновиди прорізної різьби: геометрична, контурна, завалена, рельєфна. Застосування прорізної різьби. Технологія виконання. Техніка виконання прорізної різьби. Прорізування отворів за допомогою стамесок. Техніка пропилювання ажурі лобзиком або пилою з вузьким полотном. Техніка свердління отворів. Обробка контуру рисунка. Різьба рельєфу.

Безпека праці при виконанні прорізної різьби.

Тема 4. Реставраційні роботи

Класифікація і види реставраційних робіт. Мета і завдання реставрації.

Послідовність виконання реставраційних робіт.

Визначення характеру пошкодженої різьби. Прийоми змивання старих лакофарбових покриттів. Склади для змивання. Способи зачищування, відшліфовування пошкодженої різьби.

Техніка заміни втрачених частин різьби новою та способи установки різьби (деталі) на місце. Прийоми заробляння дефектів у різьбі.

Опорядження відновленої різьби. Збереження стилів і характерних особливостей різьби, що реставрується.

Тема 5. Різьба по бересту складних сюжетно-орнаментальних рисунків

Вибір виробів та орнаментів. Технологія виготовлення циліндричних виробів з бересту. Техніка виконання. Інструменти.

Тема 6. Деревообробні верстати

Значення механізованої обробки деревини. Загальні відомості про деревообробні верстати, їх класифікація.

Поняття про продуктивність верстатного устаткування. Швидкість різання, швидкість подачі.

Загальні відомості про круглопилкові верстати. Різальні інструменти. Підготовка та встановлення круглих пил.

Стрічкопилкові верстати, їх призначення. Різальний інструмент. Правила експлуатації.

Фугувальні верстати. Моделі, конструкція, технічна характеристика.

Ножові вали, різальний інструмент. Настроювання і експлуатація фугувальних верстатів.

Рейсмусові верстати, їх класифікація. Призначення та правила експлуатації.

Технологічна та кінематична схема рейсмусового верстату.

Фрезерні верстати. Призначення верстатів. Різальний інструмент.

Будова фрезерного верстата. Настроювання фрезерних верстатів. Кінематичні і технологічні схеми.

Фрезерно-копіювальні верстати. Призначення. Способи копіювання.

Шипорізні верстати. Конструкція, призначення. Різальний інструмент.

Настроювання та експлуатація шипорізних верстатів.

Свердлильні верстати. Одношпindelні свердлильні верстати. Конструкція та призначення.

Шліфувальні верстати. Стрічкошліфувальні верстати. Моделі і конструкція. Підготовка шліфувальної стрічки.

Дискові шліфувальні верстати. Призначення та експлуатація верстатів.

Загальні правила техніки безпеки при роботі на деревообробних верстатах.

Екскурсія в цех механічної обробки деревини.

Ручні електрифіковані інструменти.

Електропили, електролобзики, електрофрезери. Конструкція. Принцип роботи. Настроювання. Правила експлуатації.

Практична робота

1. Настроювання та експлуатація верстатів.

Робоча навчальна програма з предмета «Матеріалознавство»

Професія: Різьбяр по дереві та бересту

Кваліфікація: 2 розряд

Курс: 1

№ з/п	Тема
1.	Основи деревинознавства
2.	Властивості деревини
3.	Вади деревини
4.	Характеристика деревини основних порід та їх застосування
5.	Характеристика бересту
6.	Характеристика клеїв

Тема 1. Основи деревинознавства

Лісові багатства України та їх використання. Загальні властивості деревини як матеріалу. Промислове застосування деревини. Переваги і недоліки деревини. Будова дерева: коріння, стовбур, крона. Основні частини і головні розрізи стовбура. Макроскопічна будова деревини: ядро і заболонь, річні шари, рання та пізня деревини, серцевинні промені, судини, смоляні ходи.

Тема 2. Властивості деревини

Фізичні властивості деревини.

Зовнішній вигляд деревини: колір, блиск, текстура. Залежність цих властивостей від породи та біологічних умов.

Вологість деревини. Зв'язана (гігроскопічна) та вільна вологість. Методи визначення вологості деревини Всихання та набухання деревини та їх вплив на форму і розміри деревини.

Густина деревини. Відношення деревини до тепла, світла, звуку, електрики.

Механічні властивості деревини.

Загальні відомості про механічні властивості та випробування деревини. Поняття деформації, напруження, межі міцності. Вплив на механічні властивості густини, вологості та інших факторів. Міцність деревини. Твердість деревини.

Технологічні властивості деревини.

Здатність деревини витримувати металеві кріплення. Схильність до гнуття. Стійкість до стирання. Здатність деревини до різьблення, розколювання.

Тема 3. Вади деревини

Класифікація вад по групах та їх вплив на фізико-механічні властивості деревини. Сучки, тріщини, вади форми стовбура та будови деревини. Хімічні забарвлення, грибні пошкодження. Сторонні включення та дефекти деревини. Пошкодження деревини комахами та боротьба з цим. Допустимі і недопустимі вади в заготовках для різьби.

Лабораторно-практична робота

1. Розгляд, вивчення і кваліфікація сучків за даними зразками.

Тема 4. Характеристика деревини основних порід та їх застосування

Вітчизняні хвойні, листяні кільцевосудинні та розсіяносудинні породи. Характерні властивості деревини різних порід та їх вплив на промислове використання даної породи. Породи, які найбільше використовують в різьбленні.

Найбільш вживанні іноземні породи.

Декоративні властивості різних порід.

Лабораторно-практична робота

1. Визначення порід деревини за ознаками макробудови і за даними зразками.

Тема 5. Характеристика бересту

Берест – зовнішній шар кори берези. Будова і властивості бересту. Місця і час заготівлі бересту.

Тема 6. Характеристика клеїв та склеювання

Види, склад та основні властивості клеїв. Клеї тваринного походження та їх характеристика. Синтетичні клеї. Приготування робочих розчинів клеїв.

Лабораторно-практична робота

1. Визначення клеїв за зовнішніми ознаками, контроль якості клею.

Робоча навчальна програма з предмета «Матеріалознавство»

Професія: Різьбяр по дереві та бересту

Кваліфікація: 3 розряд

Курс: 2

№ з/п	Тема
1.	Способи продовження часу використання деревини
2.	Лісове товарознавство
3.	Захисно-декоративні матеріали
4.	Композиційні матеріали з деревини

Тема 1. Способи продовження часу використання деревини

Основні засоби захисту деревини. Зберігання деревини на складах, у воді, в замороженому вигляді. Просочення деревини антисептиками і антипіренами.

Способи сушіння деревини. Переваги і недоліки різних способів сушіння.

Дефекти сушіння: внутрішні напруження, зміни природного забарвлення, їх причини та способи ліквідації. Особливості сушіння кряжів, призначених для об'ємної різьби. Способи продовження часу використання деревини.

Тема 2. Лісове товарознавство

Класифікація лісоматеріалів за механічною обробкою на круглі, пиляні, лущені, стругані, колоті та подрібнені. Види пиломатеріалів, їх характеристика та способи їх виробництва.

Лабораторно-практична робота

1. Визначення якості та вимірювання лісоматеріалів.

Тема 3. Захисно декоративні матеріали

Особливості застосування матеріалів для декоративних робіт. Класифікація матеріалів для опорядження, їх склад та властивості. Наповнювачі, розчинники, розріджувачі, пластифікатори. Плівкоутворюючі речовини.

Барвники, ґрунтовки, порозаповнювачі, замазки та шпаклівки, їх склад та застосування.

Лаки і політури. Олії і оліфи. Воскові мастики.

Особливості фарб та емалей.

Лабораторно-практична робота

1. Приготування робочих складів опоряджувальних матеріалів.

Тема 4. Композиційні та деревні матеріали

Фанера, її види, властивості, застосування. Деревино-стружкові плити: способи виробництва, властивості, застосування. Деревиноволокнисті плити, їх властивості, застосування. Деревинні платини, столярні плити, їх властивості і застосування. Струганий шпон: його види, способи виготовлення, характеристика.

Робоча навчальна програма з виробничого навчання

Професія: 7331 Різьбяр по дереву та бересту

Кваліфікація: 2-й розряд

№ з/п	Тема
I. Виробниче навчання	
1.	Вступне заняття
2.	Охорона праці й пожежна безпека в навчальних майстернях
3.	Навчання початкових прийомів роботи ручними та електрифікованими інструментами при обробці деревини
4.	Навчання прийомів виконання геометричної різьби
5.	Навчання прийомів виконання різьби по бересту
6.	Виконання всіх видів плоского різьблення на виробах
II. Виробнича практика	
1.	Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці
2.	Самостійне виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 2-го розряду
	Кваліфікаційна пробна робота

I. Виробниче навчання

Тема 1. Вступне заняття

Історична довідка про навчальний заклад, його традиції. Перелік професій і спеціальностей. Характеристика навчального процесу. Роль виробничого навчання. Продукція яку випускає навчальний заклад. Ознайомлення з навчальною майстернею. Закріплення учнів/слухачів за робочим місцем. Правила внутрішнього розпорядку.

Ознайомлення з видами різьби. Демонстрація кращих робіт виконаних учнями і майстрами навчального закладу. Традиції і успіхи навчального закладу в підготовці кваліфікованих робітників художнього профілю.

Тема 2. Охорона праці і пожежна безпека в навчальних майстернях

Охорона праці в навчальних майстернях. Травматизм, його причини. Попередження травматизму. Основні правила і інструкції з безпеки праці і їх виконання. Правила електробезпеки. Пожежна безпека. Причини пожеж в приміщеннях навчальних майстерень. Правила поведінки учнів під час пожежі. Користування первинними засобами пожегасіння, інші правила пожежної безпеки.

Тема 3. Навчання початкових прийомів роботи ручними та електрифікованими інструментами при обробці деревини

Інструктаж за змістом занять. Ознайомлення з організацією робочого місця різьбяра, будова верстака. Інструктаж з безпеки праці та пожежної безпеки при обробці деревини.

Ознайомлення з інструментами і допоміжними засобами, що використовуються при розмічанні (лінійка, циркуль, кутник, рейсмус, ярунок, малка та ін.) .

Ознайомлення з інструментами для розкрою і стругання (пили, рубанки, фуганки, шерхебелі та ін.).

Ознайомлення з інструментами для свердління, довбання (долота, стамески, коловороти, дрилі, свердла та ін.).

Розміщення і зберігання інструменту.

Вправи

Заточування всіх видів ручних інструментів.

Пиляння. Розмітка дощок і брусків для поперечного і поздовжнього пиляння. Прийоми розмічання. Підготовка ручних пил до роботи, перевірка правильності розводу і заточки пил. Поперечне і поздовжнє розпилювання дощок і брусків. Інструктаж з техніки безпеки при пилянні.

Стругання. Показ прийомів роботи інструментами для стругання. Інструктаж з техніки безпеки при струганні. Стругання брусків і дощок шерхебелем, рубанком, фуганком. Перевірка правильності і чистоти поверхні. Стругання брусків різного поперечного перерізу за даними розмірами.

Свердління, довбання. Навчання прийомів розмітки для свердління і довбання отворів. Показ прийомів роботи інструментами для свердління отворів, довбання гнізд і отворів різних видів і розмірів.

пиляння, стругання, свердління, різання стамесками, довбання деревини ручними інструментами. Пиляння, стругання, свердління, фрезерування деревини ручним електроінструментом.

Під час виробничого навчання потрібно передбачувати виконання деталей та виробів за темами курсу «Спецтехнологія»

Тема 4. Навчання прийомів виконання геометричної різьби

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця і безпеки праці. Підготовка інструменту /косяки/. Ознайомлення з видами стамесок для різьби по дереву. Підготовка поверхні дошки до різьби. Розмічання дошки для вправ. Різання стамесками вздовж і впоперек волокон, в торець. Вибір деревини мягколистяних порід.

Вправи: підготовка стамесок до роботи, заточування. Навчання початкових прийомів різання стамесками від себе і на себе, вивчення прийомів різання стамесками різного профілю і величини:

- різання прямих двограних канавок поперек волокон;
- різання прямих двограних канавок вздовж волокон;
- різання прямих двограних канавок під прямим кутом /квадратів/;
- різання трикутників /різних/.

Навчально-виробничі роботи:

- простий візерунок з трикутників;
- розетка;
- орнамент із різних елементів геометричної різьби.

Тема 5. Навчання прийомів виконання різьблення по бересту

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця і безпеки праці.

Вправи: підготовка бересту до роботи. Підготовка і переведення простих рисунків на берест. Виконання прийомів прорізного різьблення по бересту. Наклеювання рисунка на фон.

Тема 6. Виконання всіх видів плоского різьблення на виробах

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця і безпеки праці.

Вправи: виконання композиції геометричної різьби на простих виробах, наприклад: декоративна кухонна дошка; вибір деревини; стругання до заданих розмірів, випилювання по контуру; шліфування; підготовка поверхні до різьби; відповідно до композиції, розмічання геометричного орнаменту; підготовка стамески; процес різьби.

Дотримання точності різання, чистоти зрізу, вибору напрямку різання, кути нахилу стамески. Вдосконалення прийомів різання. Технологічний процес виготовлення художнього виробу по стадіях: розкрій, обробка заготовок, склеювання, обробка виробу, підготовка поверхні до різьби.

Навчально-виробничі роботи:

Виконання всіх видів плоского різьблення на виробах /шкатулка, декоративна таріль, тощо/ з метою вдосконалення техніки різьблення.

II. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з безпеки праці і пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки на підприємстві. Структура виробництва й організація праці на підприємстві.

Основні цехи підприємства, технологічний процес виготовлення продукції, устаткування. Технічні служби, їхні задачі й основні функції. Впровадження автоматизованих виробництв і ресурсозберігаючих технологій.

Планування праці і контроль якості на виробничій ділянці, у бригаді, на робочому місці. Система керування охороною праці. Організація служби безпеки праці на підприємстві. Застосування засобів безпеки праці й індивідуального захисту.

Тема 2. Самостійне виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 2-го розряду

Самостійне виконання робіт на робочому місці різьбяра по дереву 2 розряду згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики і з дотриманням норм безпеки праці.

Примітка. Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо із урахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами-замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

- прості орнаментальні елементи та мотиви з геометричних фігур на площині;
- розетки;
- скриньки (фрагменти);
- кухонні дошки;
- коробочки.

Робоча навчальна програма з виробничого навчання
Професія: 7331 Різьбяр по дереву та бересту
Кваліфікація: 3-й розряд

№ з/п	Тема
I. Виробниче навчання	
1.	Вступ. Охорона праці та пожежної безпеки
2.	Плоскорельєфна різьба
3.	Різьблення по бересту середньої складності сюжетно-орнаментальних рисунків
4.	Регіональний компонент
5.	Токарні роботи по дереву
II. Виробнича практика	
1.	Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці
2.	Самостійне виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 3-го розряду
Кваліфікаційна пробна робота	

I. Виробниче навчання

Тема 1. Вступ. Охорона праці та пожежної безпеки

Роль виробничого навчання. Ознайомлення з навчальною майстернею. Закріплення учнів/слухачів за робочим місцем. Правила внутрішнього розпорядку в майстернях.

Охорона праці в навчальних майстернях. Основні правила і інструкції з безпеки праці і їх виконання, травматизм, його причини і попередження. Правила електробезпеки. Пожежна безпека. Причини пожежі в приміщеннях навчальних майстерень та їх запобігання.

Тема 2. Плоскорельєфна різьба

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці.

Підбір і підготовка інструментів.

Підбір виробу для різьби: деталі меблів; шкатулок, плакеток, карнизів, тощо:

Вправи:

- підготовка поверхні для різьби;
- перенесення контурного малюнку;
- надрізування по контуру;
- підрізування під кутом;
- заовалення контуру малюнку;
- проробка форм малюнку;
- зачистка і чеканка фону.

Перевірочна робота.

Тема 3. Різьблення по бересту середньої складності сюжетно-орнаментальних рисунків

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці. Виконується орнаментальна композиція рослинного характеру.

Вправи: підготовка і розкрій бересту. Перенесення рисунку на берест. Різьблення орнаменту. Наклеювання орнаменту.

Приклади робіт:

- коробочки;
- скриньки.

Тема 4. Регіональний компонент

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці.

Вправи: виконання видів художньої обробки деревини і виробів народних художніх промислів, характерних для даного регіону.

Тема 5. Токарні роботи по дереву

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці.

Вправи: підготовка заготовок для точіння. Розмітка. Виточування профільних деталей.

II. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з безпеки праці і пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки на підприємстві. Структура виробництва й організація праці на підприємстві.

Основні цехи підприємства, технологічний процес виготовлення продукції, устаткування. Технічні служби, їхні задачі й основні функції. Впровадження автоматизованих виробництв і ресурсозберігаючих технологій.

Планування праці і контроль якості на виробничій ділянці, у бригаді, на робочому місці. Система керування охороною праці. Організація служби безпеки праці на підприємстві. Застосування засобів безпеки праці й індивідуального захисту.

Тема 2. Самостійне виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 3-го розряду

Виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 3-го розряду згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики і з дотриманням норм безпеки праці.

Примітка. Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо із урахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами - замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

- плоскорельєфна різьба на виробі з проробкою фону:
- декоративні вставки;
- кухонні дошки;
- елементи скриньок;
- фрагменти декоративних пластів.

Робоча навчальна програм з виробничого навчання

Професія: 7331 різьбяр по дереву та бересту

Кваліфікація: 4-й розряд

№ з/п	Тема
I. Виробниче навчання	
1.	Вступ. Охорона праці та пожежна безпека
2.	Рельєфна різьба. Копіювання зразків

3.	Рельєфна прорізна різьба
4.	Рельєфна накладна різьба
5.	Робота на деревообробних верстатах
6.	Різьба по бересту
7.	Реставраційні роботи
II. Виробнича практика	
1.	Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці
2.	Самостійне виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 4-го розряду
Кваліфікаційна пробна робота	

I. Виробниче навчання

Тема 1. Вступ. Охорона праці та пожежна безпека

Значення виробничого навчання в підготовці кваліфікованих робітників.

Ознайомлення з навчальними майстернями. Правила внутрішнього розпорядку в майстернях. Ознайомлення учнів/слухачів з робочим місцем, інструментом, обладнанням.

Інструктаж з охорони праці в навчальних майстернях. Правила і інструкції з безпеки праці і їх виконання.

Травматизм, його причини і попередження. Правила електробезпеки. Пожежна безпека. Причини пожеж в приміщеннях майстерень та їх запобігання.

Тема 2. Рельєфна різьба. Копіювання зразків

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця та безпеки праці. Підбір зразків. Виконання рельєфної різьби. Ознайомлення із зразками. Вибір матеріалу. Підбір стамесок і підготовка їх до роботи.

Підготовка поверхні заготовки під різьбу. Вправи у правильному перенесенні розмірів із зразка на заготовку. Збереження характеру і стилю різьби. Виконання різьби фасонними стамесками.

На наступному етапі композиція повинна бути з кількох елементів і вищим рельєфом.

Вправи:

- перенесення контуру і розмірів на заготовку;
- обробка заготовок по контуру;
- обробка загальної форми листка;
- чистова детальна обробка; збереження характеру і техніки різьби.

Відпрацювання прийомів різання.

Навчально-виробничі роботи

Невеликі за розмірами декоративні підставки у вигляді листка винограду, калини, дуба та інші.

Тема 3. Рельєфна прорізна різьба

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця та безпека праці. Вибір деревини. Підготовка поверхні заготовок під різьбу. Підбір і підготовка стамесок і інших інструментів.

Вправи: перенесення орнаменту на заготовку через кальку або рисування від руки. Прорізання контуру пилою або лобзиком. Свердління і довбання наскрізних отворів. Чорнова обробка загальної форми елементів орнаменту стамесками. Детальна проробка рельєфу і контуру елементів начисто.

Орнамент рослинний, може бути стилізований.

Навчально-виробничі роботи

Декоративний піднос, рама, таріль, плакетка, тощо.

Тема 4. Рельєфна накладна різьба

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця та безпеки праці.

Вправи: виготовлення накладного декору для меблів. Ознайомлення із зразками. Підготовка поверхні заготовки під різьбу. Перенесення контурного малюнку. Випилювання по контуру. Вирізання рельєфу стамесками з одночасною обробкою контуру. Правильний підбір стамесок і прийомів різання.

Навчально-виробничі роботи

Для навчання потрібно виконати кілька різних робіт по складності і техніці виконання, а також по висоті рельєфу.

Тема 5. Робота на деревообробних верстатах

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці.

Вправи: ознайомлення з будовою верстатів. Підготовка верстата до роботи. Налагодження верстатів. Виконання робочих прийомів на круглопилкових, поздовжньо-фрезерних, свердлувальних, фрезерних, шліфувальних верстатах.

Контроль якості виконаних робіт.

Тема 6. Різьба по бересту

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця та безпека праці.

Вправи: підбір та підготовка бересту. Вибір і підготовка інструменту. Нанесення рисунка. Виконання різьблення складних сюжетно-орнаментальних композицій.

Тема 7. Реставраційні роботи

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці.

Вправи: ознайомлення з характером пошкоджень і стилем різьби. Визначення порядку робіт при реставрації. Підбір матеріалу. Обмір і дорисовування відсутньої (втраченої) різьби.

Виготовлення втрачених деталей, їх приклеювання. Зачищення.

Підбір опоряджувальних матеріалів. Опорядження різьби.

II. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з безпеки праці і пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки на підприємстві. Структура виробництва й організація праці на підприємстві.

Основні цехи підприємства, технологічний процес виготовлення продукції, устаткування. Технічні служби, їхні задачі й основні функції. Впровадження автоматизованих виробництв і ресурсозберігаючих технологій.

Планування праці і контроль якості на виробничій ділянці, у бригаді, на робочому місці. Система керування охороною праці. Організація служби безпеки праці на підприємстві. Застосування засобів безпеки праці й індивідуального захисту.

Тема 2. Самостійне виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 4-го розряду

Виконання робіт різьбяра по дереву та бересту 4-го розряду згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики.

Примітка. Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо із урахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами - замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

- накладний декор для меблів;
- рамки для картин, фото;
- топірці;
- фрагменти декоративного панно, пластів;
- елементи скриньок.